

Картина религиозной ситуации на полуострове (без учета православных храмов) была следующей.

На учете состояло 17 зарегистрированных религиозных общин, в том числе: 13 общин евангельских христиан-баптистов в количестве 1782 человека, 2 общины адвентистов седьмого дня в количестве 239 человек, иудейская синагога и старообрядческая церковь.

Кроме того, были учтены 21 незарегистрированная группа, с общим количеством верующих в 725 человек. Среди них: «пятидесятников» – 12 групп – 465 человек; «чистых баптистов» – 2 группы – 119 человек; «иеговистов» – 1 группа – 8 человек; адвентистов-«реформистов» – 1 группа в составе 8 человек; «еврейские миньяны» – 4 группы – 95 человек и сторонник «истинной православной церкви» – 1 группа в составе 30 человек [6].

Из 44 зарегистрированных служителей культа зарплату получали 6 человек, в том числе – 1 псаломщик, шамис и 4 пресвитера.

Из 270 человек обслуживающего персонала зарплату в религиозных общинах Крыма получали 35 человек.

Учтены были все недействующие молитвенные дома, синагоги, мечети и другие культовые здания в количестве 16 единиц. Из них использовались: под культурные цели – 6 помещений, под детские сады – 2; под склады – 9, под музеи – 3; под мастерские – 2.

В Крыму было достаточно много зданий мусульманских мечетей и католических храмов, однако в период войны все они были разрушены и потеряли церковный вид. В каждом из гор- и райисполкомов области имелись дела на религиозные объединения, однако в ходе сверки они были существенно пополнены.

Сплошная сверка позволила сделать выводы и о состоянии атеистической и антирелигиозной работы, проводимой на полуострове. Так если на 1 января 1961 года в области было 17 зарегистрированных и 61 – незарегистрированная общины, то на конец сверки было выявлено 17 зарегистрированных и 21 незарегистрированную общины. Эта статистика свидетельствовала о том, что всеми органами полуострова проводилась активная работа по ликвидации религиозного подполья.

В Крыму значительно снизилось количество верующих, посещающих молитвенные собрания. Так если в 1959 году у старообрядцев на праздники собиралось 300–500 человек, то в 1961 году собиралось лишь 100–150 человек. В еврейской синагоге в 1959 году в праздничные дни собиралось до 3 тысяч человек, – в 1961 эта цифра снизилась до 1600–1800 человек [7].

Учет показал, что многие общины состоят из фанатично настроенных верующих, крещение в большинстве общин принимают, в основном, родственники этих верующих. В ходе проверки выяснилось, что за пределами Крыма инициативная группа во главе с Прокофьевым решает вопрос о проведении чрезвычайного религиозного съезда «чистых» баптистов. Активную работу в Крыму по реализации этого мероприятия проводили: в Саках – Шоха и Здоров; в Симферополе – Негров и Пашковский; в Старом Крыму – Чиж; в Севастополе – Дьяков и Борисов. Благодаря их усилиям в Крыму стали распространяться подпольные листовки, призывающие к расколу и отказу от признания руководства ВС ЕХБ.

В ходе сплошной проверки было выявлено, что за последние 10 месяцев ни одна из Крымских газет не опубликовала на своих страницах ни одной статьи на атеистические темы [8].

Таким образом, единый статистический учет, проведенный в СССР в 1961 году, позволил не только создать полную картину о действующих в стране зарегистрированных и незарегистрированных религиозных группах, но проанализировать деятельность местных советских и партийных органов по проведению атеистической и антирелигиозной пропаганды.

Источники и литература

1. Государственный архив в Автономной республике Крым (ГААРК). – Ф. Р.3295.– Оп. 1. – Д. 26. – Л. 78.
2. ГААРК. – Ф. Р. 3295. – Оп. 1. – Д. 26. – Л. 56–61.
3. Там же. – Д. 28. – Л. 67.
4. Там же. – Л. 68.
5. Там же.
6. Там же. – Л. 21.
7. Там же. – Л. 22.
8. Там же. – Л. 26.

Парамонова Л.А.

ШЛЯХ ДО ІСТИНИ

(ІСТОРИЧНА НАУКА ПРОФЕСОРА С.А. СЕКИРИНСЬКОГО)

Серед основних проблем історичної науки важливе місце займає інтерес до вивчення життя та творчої спадщини видатних істориків, вчених в Криму. Метою даного дослідження являється ознайомлення з біографією найцікавішого вченого, професора Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського С.А. Секиринського, з його науковими працями, присвяченими історії Криму, його розвитку.

Відповідно до поставленої мети в статті вирішуються такі дослідницькі завдання:

- виявити основні етапи життєвого шляху С.А. Секиринського;
- розглянути основні питання з історії Криму, які піднімає професор С.А. Секиринський;

- проаналізувати основні праці та монографії вченого.

Актуальність теми полягає в постійному пошуку, дослідженні життя та праць видатних вчених Криму. Для нащадків завжди буде цікавим історія університету, творчість вчених, тому що спираючись на творчу спадщину можливо рухатись вперед, пізнавати невідоме, йти до життєвої істини.

Кожна людина живе одне життя. І розповісти про неї можна на тисячу ладів. Проблеми виникають з самого початку. З чого почати? З дати народження? Всім відомо, що людиною не народжуються, а стають. У нас це становлення підчас іде все життя: з дитинства до самої смерті.

С.А. Секиринський – людина широких інтересів, з гострою думкою, з глибиною та різноманітністю поглядів, плідна та незвичайна до спраги пізнання. Він був теоретиком, істориком науки, мислителем. Пошукам істини було присвячене його життя.

Сергій Анатолійович Секиринський (1914-1990 рр.) – видатний вчений, професор, талановитий та мудрий педагог, інтелігентна людина. Він залишив після себе багато учнів, своїх послідовників, які з вдячністю пригадують про свого вчителя, щирого наставника.

Так, доцент кафедри історії стародавнього світу та середніх віків Герцен А.Г. у статті „Кафедра історії древнього мира и средних веков” [1] та доцент цієї ж кафедри Моїсеєнкова Л.С. у статті „Професор С.А. Секиринский” [2] розповідають про біографію вченого. Вони зазначають, що Сергій Анатолійович народився 4 червня 1914 року у Ялті. У 1934 році отримав путівку на навчання від ялтинського міського був направлений у Кримський педагогічний інститут ім. М.В. Фрунзе. Він обрав та вступив на історичний факультет. Не дивлячись на труднощі (Сергій Анатолійович сполучав навчання з роботою у школі), він був відзначений стипендією імені С.М. Кірова, а у 1938 році отримав диплом з відзнакою. Через рік С.А. Секиринський повертається в інститут – тепер вже викладачем на кафедру загальної історії.

У вересні 1941 року був покликаний у армію. У газеті „Университетская жизнь” [3] в статті „Путь в науку” зазначається „Під час війни Сергій Анатолійович зі зброєю в руках захищав Батьківщину від фашистських загарбників. Він приймав участь у керченсько-феодосійському десанті, Сталінградській битві, звільняв Крим, Прибалтику...” Сергій Анатолійович нагороджений орденом Червоної Зірки, бойовими медалями.

Після війни Секиринський повертається в рідний інститут і працює старшим викладачем кафедри загальної історії. З 1950 року – завідуючий кафедрою. У 1951 році він з успіхом захищає кандидатську дисертацію по темі „Очерки истории Суружа VIII-XV вв” [4]. З 1951 року – декан історико-філологічного факультету. Після захисту дисертації у світ виходить його книга „Очерки истории Суружа IX-XV вв”, де вчений пише „Історія Криму багата важливими історичними подіями, значення яких виходить далеко за межі тільки місцевої історії. В числі найцікавіших та порівняно мало розроблених питань історії Криму помітне місце займає історія середньовічних міст” [5].

Секиринський С.А. зазначає, що джерела з історії Суружа різнобічні та неповні. Задача даної книги полягає в тому, щоб хоч частково заповнити цю прогалину в історії Суружа. Книга складається з таких розділів:

- Суруж та Русь.
- Боротьба Суружа з татарами.
- Суруж під владою генуезців.
- Суруж в останній період існування генуезьких колоній у Криму.

У додатку історик дає опис руїн середньовічної фортеці у Судаку. Розповідає про справу братів Гуаско.

У 1954 році Секиринському С.А. було присвоєно звання доцента. В цей час він багато працює над аграрною проблематикою Криму, займається історією сільського господарства Північної Таврії. Сергій Анатолійович до 1958 року працює деканом історико-філологічного факультету. У 1960 році Академія наук СРСР організовує симпозіум з аграрної історії країн Східної Європи. Вчений багато років бере участь у цьому симпозіумі.

На симпозіумі вчений піднімає багато питань. Він розглядає і виступає з доповіддю по таким питанням:

1. Деякі риси розвитку селянського господарства Криму та суміжних до нього земель Південної України в кінці XVIII- першій половині XIX ст., 1960 р. [6].
2. З історії селянської колонізації Таврійської губернії в кінці XVIII- першій половині XIX ст., 1961 р. [7].
3. З історії розвитку промисловості в Криму в першій половині XIX ст., 1961р. [8].
4. Види селянських повинностей в Таврійській губернії у першій половині XIX ст., 1962р. [9].
5. З історії сільського господарства та селян Криму (Розвиток торгівельного тютюництва), 1964р. [10].
6. Селянська колонізація Криму у післяреформений період, 1965р., [11].
7. Деякі тенденції процесу соціального розкладання селянства в Криму в кінці XIX- початку XX ст., 1968р. [12].
8. Про урожайність зернових у Таврійській губернії (поч..XIX- поч..XX ст.), 1968р. [13].
9. Поземельні відносини в Криму у кінці XVIII – початку XIX ст., 1969р. [14].
10. Розвиток виноградарства та виноробства в Криму в другій половині XIX- початку XX ст., 1970р. [15].
11. З історії діяльності Сімферопольського відділу Російського суспільства садівників, 1972р. [16].

У 1975 році у Львові Секиринський С.А. захищає докторську дисертацію по темі: „Сельское хозяйство и крестьянство Крыма и Северной Таврии в конце XVIII- начале XX века” [17]. Аналіз історії галузей сіль-

ськогосподарчого виробництва, етнічний та соціальний склад населення регіону, картина еволюції російського, українського та татарського селянства, історія формування, склад та положення у Таврійській губернії іноземних колоністів, - всі ці питання піднімає Сергій Анатолійович у своїй дисертації.

У 1978 році С.А. Секиринський стає професором. Професор Секиринський С.А. опублікував десь більше 50 наукових праць. Хочу зупинитись на деяких з них.

Праця Секиринського С.А. „Аграрные отношения в Крыму в период позднего феодализма (XVI- первая половина XIX вв.)” [18]. У цій праці вчений пише: „ Потрібно відмітити, що аграрна історія Криму являє собою чималий теоретичний інтерес, часто вихідний за межі чисто локальної історії”.

В цій монографії професор у 1 розділі „Аграрные отношения в Крыму в период существования Крымского ханства” аналізує аграрну історію Криму в цей період.

Він вказує, що головна задача монографії – це встановлення специфічних особливостей соціально-економічного, а перш за все аграрного устрою Кримського ханства. Вчений підводить читача до висновку, що ліквідація Кримського ханства та приєднання його земель до Росії (1783р.) стає історичною необхідністю.

У третьому розділі монографії „Формирование, состав и положение государственных крестьян и иностранных колонистов” висвітлюється історія сільського господарства та селянства Криму та Північної Таврії, яка тоді входила до складу Кримського ханства. Вчений приділяє особливу увагу в цьому розділі історії селянської колонізації даного регіону. Секиринський підкреслює, що в решті решт склались три категорії селянського населення:

- 1) Державні селяни.
- 2) Іноземні колоністи.
- 3) Кріпаки.

В своєму дослідженні вчений показує, що приєднання Криму до Росії створює сприятливі умови для розвитку нових галузей зернового господарства, мериносного вівчарства, культурного виноградарства та виноробства, торговельного садівництва та тютюництва.

П'ятий розділ своєї монографії „Сельское хозяйство Крыма и Северной Таврии с конца XVIII до середины XIX вв. (1783-1861 г.)” вчений поділив на 4 підрозділи:

- 1) Зернове господарство.
- 2) Тваринництво.
- 3) Виноградарство та виноробство.
- 4) Торгівельне садівництво.

Вчений підкреслює, що „... не зная історії заселення цього краю, неможна зрозуміти й особливостей розвитку тут різноманітних галузей сільського господарства та причин швидкого зросту його окремих галузей”.

Вчений багато уваги приділяє питанню генуезьких колоній у Північному Причорномор'ї. На сесії з історії Криму він виступає з доповіддю „О переоценке роли генуезских колоний в истории Крыма” [19]. Вчений доводить, що іноземні історики збільшували значення та роль генуезців у історії Криму, зображаючи Кримський півострів до появи генуезців як дикий та некультурний край. Іноземні історики вказують, що саме генуезці створили тут квітучі торгові міста та поселення. Вони зображали справу таким чином, що торгівля велась тільки генуезцями. Але вчений заперечує це і доводить, що населення складалося не тільки з італійців, які становили меншу частину мешканців, а тут мешкали й росіяни, алани, вірмени, греки та інші народності, які з'явилися в Криму раніше італійців та займалися торгівлею та ремеслом. У торгівлі Кафи була зазначена роль вірменського капіталу. Сергій Анатолійович у своїй доповіді показує, що Кафа була не тільки торговельним, а й ремісничим центром. Вчений акцентує, що джерела говорять про напружену класову боротьбу, про ненависть до генуезьких покупців та феодалів населення прибережних міст та сіл Криму. Джерела говорять також про не менш важливий розвиток рабства та работоргівлі у генуезців. Генуезці заохочували татарські напади на російські, українські та польські землі. Секиринський, завершуючи свою доповідь, пише: „Роль генуезців в історії середньовікового Криму повинна бути переглянута. Історія кримських середньовічних міст повинна бути створена наново...” [19].

Продовжуючи піднімати питання з історії Криму, вчений пише статтю „К вопросу о заселении Крыма в конце XVIII в.” [20], де розповідає про позитивну роль включення Криму до складу Росії, про позитивну роль цього не тільки для самого півострова, але і для подальшого розвитку виробничих сил всього півдня держави. Розповідає про шляхи та способи заселення Криму й прилеглих до нього південноукраїнських степів новими людьми: російськими та українськими селянами. Автор зупиняється лише на початковому періоді заселення Криму (кінець XVIII ст.). Він пише: „При всієї обмеженості своїх масштабів заселення Таврійської області російськими та українськими селянами мало велике прогресивне значення, створюючи тут значні верства діяльного, добре знайомого з землеробством та іншими видами господарства”.

Секиринський С.А. багато уваги приділяє історії та розвитку Кримського державного педагогічного інституту ім. М.В. Фрунзе, де він відпрацював 56 років. У 1957 році виходить його стаття у співавторстві з Ф.С. Загородським та В.Л. Зайцевим „Крымский государственный педагогический институт им. М.В. Фрунзе” [21]. Автори розповідають про етапи створення та відкриття у 1918 році в Криму вищого навчального закладу – Таврійського університету у складних обставинах громадянської війни та іноземної військової інтервенції. Вони розповідають про роботу інституту щільно до 1957р. У 1960 році виходить у світ книга цих авторів „История Крымского педагогического института имени М.В. Фрунзе” [22]. Вчений С.А. Секиринський освітлює в цій книзі такі розділи, як:

- На шляху до створення інституту (1918-1925 р.).

- Кузня педагогічних кадрів (1925-1941 р.).
- Нові завдання.

У 1917 році у видавництві „Таврія” – Сімферополь виходить його наступна книга у співавторстві з О.В. Волобуєвим та К.К. Когонашвілі. „Судакская крепость” [23]. Мета цієї книжки ознайомити читачів з історією Суданської фортеці, її сучасним станом та архітектурними особливостями, а також з середньовічною історією Судаку – Солдайі.

Продовжуючи цю тему, співавтори випускають ще дві книги „Крепость в Судакe” у 1980р. та 1983р.

Професор С.А. Секиринський, голова кримської обласної організації Українського суспільства охорони пам'ятників історії і культури, доценти

О. Волобуєв та К. Когонашвілі більш поширо знайомлять з минулим середньовічного міста фортеці, його характерними особливостями, з сучасним станом історико-архітектурного заказника.

Ця книга може бути і науково-популярним нарисом і провідником по фортеці.

Доброю опорою для шкільних вчителів є підручники вченого. Перший підручник, на якому я хочу зупинитись „История средних веков” [26] на писаний у співавторстві з вченим О. Волобуєвим. З розділів, які є в підручнику, 6 написані Секиринським С.А.. Він висвітлює такі розділи, як:

I р. Виникнення феодального устрою у Західній та Центральній Європі.

II р. Встановлення феодального устрою в Східній Римській (Візантійській) імперії.

IV р. Розвиток ремесла та торгівлі. Розвиток міст у Східній Європі.

VII р. Створення централізованої держави у Східній Європі.

VIII р. Національно-визвольна боротьба чеського народу. Селянська війна у Чехії.

XVIII р. Культура Європи в кінці XV – першій половині XVII ст..

Цей підручник був відмічений на конкурсі, який проводило Міністерство освіти РСФСР у 1961 році.

Важливим посібником для вчителів стала „Художественно-историческая хрестоматия” [27] укладачів Секиринського С.А. та Волобуєва О.В.

Хрестоматія містить більш 150 уривків з середньовічної та сучасної літератури. Матеріал хрестоматії призначений для використання на уроках історії та у позакласній роботі. Тексти згруповані тематично, наділені коментаріями та методичними рекомендаціями. В хрестоматію включений особливий, образний та цікавий матеріал, який гарно запам'ятовувати. Підручник містить анотований покажчик використаної літератури, що дозволяє вчителям ефективно керувати позакласними читаннями учнів.

Праці професора С.А. Секиринського не втратили своєї сучасності і в наш час. Вони є доброю опорою для тих, хто знаходиться зараз у науковому пошуку.

Професор С.А. Секиринський до самої своєї смерті у серпні 1990 року працював на кафедрі історії стародавнього світу та середніх віків консультантом.

Життя людини завжди залишається недоказаним, не розкритим до кінця. Професор С.А. Секиринський назавжди буде з нами. Його думка жива та сучасна. Так в чому ж істина професора Секиринського?

Істина в пошуку, в незадоволенні та сумнівах, в прагненні жити напружено та насичено; істина – у спразі пізнання; істина С.А. Секиринського – у вірі світлим ідеалам розуму, свободи та думки.

Джерела і література

1. Герцен А.Г.. Кафедра истории древнего мира и средних веков // Культура народов Причерноморья. – 1998. – Октябрь №4. – С.22.
2. Моисеенкова Л.С.. Профессор С.А. Секиринский // Культура народов Причерноморья. – 1998. – №4. – С.100–101.
3. Университетская жизнь. Путь в науку. – 12 апреля 1978г. – №15.
4. Государственный Архив Автономной Республики Крым, (ГААРК), ф. СГУ, оп.1, Д. Секиринский С.А., л.24
5. Секиринский С.А.. Очерки истории Сурожа IX-XV вв. – Симферополь, 1955г. – С.3.
6. Секиринский С.А.. Некоторые черты развития сельского хозяйства Крыма и прилегающих к нему земель Южной Украины в конце XVIII – первой половине XIX в. – В кн.: Ежегодник по аграрной истории Восточной Европы./ Материалы симпозиума. 23-29 сент. 1960г./Киев, 1962. – С. 403-417. – Библиогр. В подстроч. примеч..
7. Секиринский С.А.. Из истории крестьянской колонизации Таврической губернии в конце XVIII – первой половине XIX в. – В кн.: Ежегодник по аграрной истории Восточной Европы. 1961г./ Материалы симпозиума, 6-11 сент. 1961г./ – Рига, 1963. – С.356–362.
8. Секиринский С.А.. Из истории развития промышленности в Крыму в первой половине XIX в. – “Известия Крымского отд. Геогр. О-ва СССР”, вып.6, 1961. – С.169-184.
9. Секиринский С.А.. Виды крестьянских повинностей в Таврической губернии в первой половине XIX в. – В кн.: Тезисы докладов и сообщений пятой сессии симпозиума по аграрной истории Восточной Европы в г.Минске. (сент.1962). Минск, 1962. – С.227-230. – На правах рукописи
10. Секиринский С.А.. Из истории сельского хозяйства и крестьянства Крыма. (Развитие торгового табаководства). – В кн.:Итоговая науч. Конференция проф.-преподав. Составы 7–9 апр. 1964г. (Тезисы докладов). Симферополь, 1964. – С.27-29. (КПИ)

11. Секиринский С.А.. Крестьянская колонизация Крыма в послереформенный период. – В кн.: Тезисы докладов и сообщений восьмой (Московской) сессии симпозиума по аграрной истории Восточной Европы. (сент. 1965г.) – М., 1965. – С.138–141. – На правах рукописи
12. Секиринский С.А., Некоторые тенденции процесса социального разложения крестьянства в Крыму в конце XIX – начале XX века. В кн.: «Ежегодник по аграрной истории Восточной Европы», 1968г. Л., «Наука», 1972. – С. 236–245. (АН СССР. Отд-ние истории. Инт-т истории СССР. Ленингр. отделение), - Библиогр. в подстр. примеч.
13. Секиринский С.А. К вопросу об урожайности зерновых культур в Таврической губернии с начала XIX – до начала XX века. – В кн.: Тезисы докладов и сообщений девятой (Таллинской) сессии симпозиума по аграрной истории Восточной Европы (окт. 1966г.) Таллинн, 1966. – С. 37–40. – На правах рукописи
14. Секиринский С.А., Поземельные отношения в Крыму в конце XVIII – начале XIX в. – В кн.: Тезисы докладов и сообщений XVI сессии Симпозиума по аграрной истории Восточной Европы (Одесса, ноябрь, 1969 г.), М., 1969, с.118-123. (АН СССР. Отд-ние истории. Инст-т истории СССР. Инст-т истории АН УССР., Одес. Гос. Ун-т)
15. Секиринский С.А., Развитие виноградарства и виноделия в Крыму во второй половине XIX – начале XX веков, - В кн.: Тезисы докладов и сообщений XII сессии Симпозиума по аграрной истории Восточной Европы (Рига – Сигулда, окт. 1970г.) – М., 1970. – С.143-148, (АН СССР. Инт-т истории СССР. Институт истории Латв. ССР)
16. Секиринский С.А. Из истории деятельности Симферопольского отдела Российского общества садоводов – В кн.: Тезисы докладов Межреспубликанского Симпозиума по аграрной истории Восточной Европы (Минск – Гродно, 25-29 сент. 1972г.) Вып.2. – М., 1972. – С. 26-31. (АН СССР. Отд-ние истории АН СССР. Институт истории СССР. Инт-т истории АН БССР)
17. Секиринский С.А. Сельское хозяйство и крестьянство Крыма и Северной Таврии в конце XVIII – начале XX в. (1783-1917) – Автореф., - доп.инс.наук. – Львов, 1974.
18. Секиринский С.А. Аграрные отношения в Крыму в период позднего феодализма (XVI – первая половина XIX вв.) – Симферополь, 1984.
19. Секиринский С.А. О переоценке роли Генуэзских колоний в истории Крыма – Симферополь, 1952г.
20. Секиринский С.А.. К вопросу о заселении Крыма в конце XVIII – Известия Крымского педагогического института им. М.В. Фрунзе. – Крымиздат 1957. – Т. XXIII.
21. Загородских Ф.С., В.Л. Зайцев, Секиринский С.А. Крымский государственный педагогический институт им. М.В. Фрунзе – Известия Крымского пед. института им. М.В. Фрунзе. – Крымиздат 1957. т. XXVIII
22. Загородских Ф.С., В.Л. Зайцев, Секиринский С.А. История Крымского педагогического института им. М.В. Фрунзе. – Крымиздат, 1960.
23. Секиринский С.А., Волобуев О.В. Когонашвили К.К. Судакская крепость. – Симферополь: «Таврия», 1971.
24. Секиринский С.А., Волобуев О.В. Когонашвили К.К. Крепость в Судак. – Симферополь: «Таврия», 1980.
25. Секиринский С.А., Волобуев О.В., Когонашвили К.К. Крепость в Судак. – Симферополь: «Таврия», 1983.
26. Секиринский С.А., Волобуев О.В. История средних веков. – Симферополь, 1961.
27. Художественно-историческая хрестоматия. Средние века. Составители С.А. Секиринский, О.В. Волобуев. – М.: Просвещение, 1977.

Пергат А.П.

СУЩНОСТЬ ГЕОГРАФИЧЕСКОГО ИССЛЕДОВАНИЯ ВИНОГРАДАРСКО-ВИНОДЕЛЬЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА В УСЛОВИЯХ ПЕРЕХОДА К РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКЕ

Планирование и управление развитием экономики любого государства на переходном этапе требует глубокого научного обеспечения. Виноградарско-винодельческий комплекс (ВВК) является важным составляющим элементом хозяйственного комплекса многих государств мира, в том числе и Украины. Функционирование виноградарско-винодельческого комплекса любого региона базируется на глубоких научных разработках и исследованиях, которыми занимаются различные отраслевые науки, каждая из которых имеет свой предмет исследования и специфические подходы к изучению ВВК. В частности, к таким отраслевым наукам относятся виноградарство и виноделие.

В Украине научно-исследовательскую работу по виноградарству и виноделию проводят ИВиВ «Магарач», Украинский научно-исследовательский институт виноградарства и виноделия, кафедры сельскохозяйственных и пищевых институтов. Анализ научных работ, посвященных оценке влияния различных природных факторов на функционирование ВВК показал, что эти факторы исследованы достаточно глубоко и всесторонне многими учеными. В последнее время появилось большое количество экономических исследований ВВК. В частности, ученые ИВиВ «Магарач» А.М. Авидзба, И.Г. Матчина, А.Н. Бузни, С.Г. Черемисина, В.А. Загоруйко, С.Ю. Дженев исследовали виноградарство и виноделие как целостные экономические системы, ими рассмотрены проблемы интенсификации отраслевого виноградарско-винодельческого производства в условиях перехода к рыночной экономике. В.А. Рыбинцевым [1] разрабо-